

סמינר סוקרטי

שיטת דיון זו מבוססת על עבודותיו של מורטימור אדלר¹ (Adler, 1984), שהציג בהן מניפסט חינוכי שמטרתו הבניה מחודשת של בית הספר. גישתו, המעוגנת בתפיסתו של דיואי, מעמידה לחינוך שלוש מטרות: רכישת ידע, פיתוח מיומנויות למידה ופיתוח הבנה מעמיקה של רעיונות וערכים. המטרה השלישית היא, לדבריו, המטרה העליונה של בית הספר, וניתן להשיגה באמצעות הסמינר הסוקרטי.

הסמינר הסוקרטי הוא דיון ממוקד בטקסט מסוים, הוא אורך בין 45 ל-80 דקות ומשתתפים בו כ-25 תלמידים לאחר שקראו את הטקסט הנדון. הדיון מתחיל בשאלה שהמורה או המנחה האחר (אחד או אחת מהתלמידים) מציגים, בעקבותיה נבחן באינטנסיביות ומנותח הטקסט שעליו "עבדו" התלמידים לקראת הדיון. במהלך הדיון התלמידים מפתחים פרשנות המבוססת על דברי חבריהם, שואלים זה את זה שאלות, ולבסוף מעריכים את הסמינר ואת הביצוע שלהם. כחמישה תלמידים משמשים צופים במהלך השיח ותפקידם לתעד את דרכי השיח ודרכי החשיבה שבאים בו לידי ביטוי. הטקסט הנלמד יכול להיות מסוגים שונים: ספר, תמונה, השערה מדעית, מאמר מערכת בעיתון וכדומה.

תפקיד המנחים הוא להציג את שאלת הפתיחה ולהקפיד שהדיון יתנהל על פסים יעילים, תוך ניתובו והכוונתו בעת הצורך. המנחים משתתפים בדיון כאחר התלמידים, אך גם צופים בהם ומעריכים את תרומתם ואת התנהגותם במהלך הדיון.

התוצאות שניתן להשיג באמצעות סמינר סוקרטי הן רבות ומגוונות, וכוללות מיומנויות חשיבה ביקורתית, ניתוח טקסטים, סינתזה של רעיונות, הבנת מושגים, הסקת מסקנות, מיומנויות הבנת הנקרא, מיומנויות הבעה בעל פה, הקשבה והתייחסות לדברי אחרים. הסמינר כולל גם מרכיב של רפלקסיה כתובה, שכן, לאחר הדיון, על התלמידים להתייחס בכתב לרעיונות שעלו בדיון או לאיכות הסמינר בכללותו, תוך הערכת ההערות של המשתתפים, התובנות שנרכשו במהלך הדיון והדברים החדשים שהתגלו להם. ניתן גם להקליט את הדיון ולאפשר לתלמידים לצפות בקלטת ולהעריך את ביצועיהם.

---

¹ Adler, M. J. (1984). *The paideia program*. New York: Macmillan.

מקורות נוספים בנושא סמינר סוקרטי אפשר למצוא במסך מקורות מידע תחת השמות:
Paideia group² ו-Tredway (1995)³.

מתוך: בירנבוים, מ', יועד, צ', כ"ץ, ש' וקימרון, ה' (2004), בהבניה מתמדת - סביבה לפיתוח מקצועי של מורים בנושא תרבות הל"ה המטפחת הכוונה עצמית בלמידה. ירושלים: משרד החינוך, התרבות והספורט.

---

² Paideia group:

<http://www.thegreatideas.org/>

<http://www.bu.edu/wcp/index.html>

<http://www/bv/rang.k12.va.us/PAIDEIA.htm>

<http://www.paideia.org/>

<http://www.paideiaschool.org/>

³ Tredway, L. (1995). Socratic seminars: engaging students in intellectual discourse. *Educational Leadership*, 53 (1), 26-30.